

Üniversitemizin abone olduğu elektronik veri tabanlarını tanıtmaya devam ediyoruz. Amacımız veri tabanlarının daha etkin kullanımını sağlayarak daha fazla yararın sağlanmasıdır. Bu sayımızda da çok yararlı olduğuna inandığımız Ebrary e-Books Online veri tabanı hakkında bilgi vereceğiz.

Ebrary e-Books Online elektronik kitap koleksiyonu olup 11,000 civarında kitap içermektedir. Kitapların büyük bir çoğunluğu İngilizce olup, az miktarda İspanyolca ve Fransızca kitap bulunmaktadır. Tarih, edebiyat, tıp, felsefe ve psikoloji, sosyal bilimler ve ekonomi, teknoloji konu alanları koleksiyon kapsamında yer almaktadır Kullanıcı sayısında sınırlama yoktur. (Unlimited Multi-User Access Online) Erişim için, Ebrary okuma ara yüzünün (EbraryReader) her kullanıcının bilgisayarına kurulması gerekmektedir. Ayrıca, Ebrary kullanırken dikkat edilmesi gereken hususlar bulunmaktadır. Bunlar; bir oturumda en fazla 40 sayfa basma sınırı olması, ders okuma paketleri için metin sağlanamaması, araştırma amacı ile kullanıcının diğer kişilere metin yollayamacağıdır.

Ankara University Library

[Home](#) [Login](#) [Help](#)

[Search](#) [View](#) [Account](#)

[Simple](#) [Advanced](#) [Browse](#)

for

[Improve search results with Search Tips...](#)

English

Go

Copyright ©1999-2003, ebrary, Inc.
By using this website you agree to the [Terms of Service](#).

How to get started:

- 1. Get ebrary Reader**
This free software works with your web browser to allow browsing, search, and other advanced features. Click here to [download ebrary Reader](#) now.
- 2. Freely Search Full Text and View Titles**
Titles in the ebrary database can be freely viewed online. Click here for [more information on using this site](#).
- 3. Create a Personal Bookshelf (optional)**
Create an optional ebrary account to save book links to your personal online bookshelf. With an ebrary account, you can also save bookmarks within a book, annotate pages, and highlight specific passages for later reference. Click here to [set up your optional account](#).

[Get ebrary Reader](#)

HP InkJet Printer Users:
[Click Here](#) for Important Information

About ebrary for Libraries:

[Take the Quick Tour!](#)
See how ebrary for Libraries makes online research easier in your web browser.

Advanced Tools-
The ebrary Reader includes InfoTools™, with unique features that makes every word a link to more information.

Select up to 10 words in a book you are viewing, and

Ana sayfasında Get ebrary Reader butonu aracılığıyla gerekli okuma programını internetten makinenize yükleyebilirsiniz. Ana sayfadan Search sütununda basit, gelişmiş ve tarama seçeneklerini kullanarak buradan arama yapabilirsiniz.

ebrary Quick Tour Start 1 2 3 4 5 6 7 8 Finish Get Started

Search high-value documents—most of them never before available on the Web.

Search the growing ebrary collection of authoritative books, journals, and reports from leading publishers.

Search the full text of any document—or search by author, subject, title or publisher.

[Continue →](#)

Search View Account

Biography

for

rockefeller

☐ Match exact phrase
☒ Match all words
☐ Match any word

in the document's

☒ Text ☐ Subject
☒ Title ☐ Publisher
☐ Author

in language

All Languages

Search

English Go

English Spanish

Gelişmiş tarama seçeneğinde, konu adı, tarama sözcüğü, yayının dili ve aranan dokümanda atama sözcüğünün hangi biçimde geçeceğini belirleyebilirsiniz.

ebrary Quick Tour Start 1 2 3 4 5 6 7 8 Finish Get Started

Find the information you're looking for—free of charge.

You can sort search results by author, publisher, title or date of publication. Then browse and select the title of interest.

Click on the cover image or title to open a document.

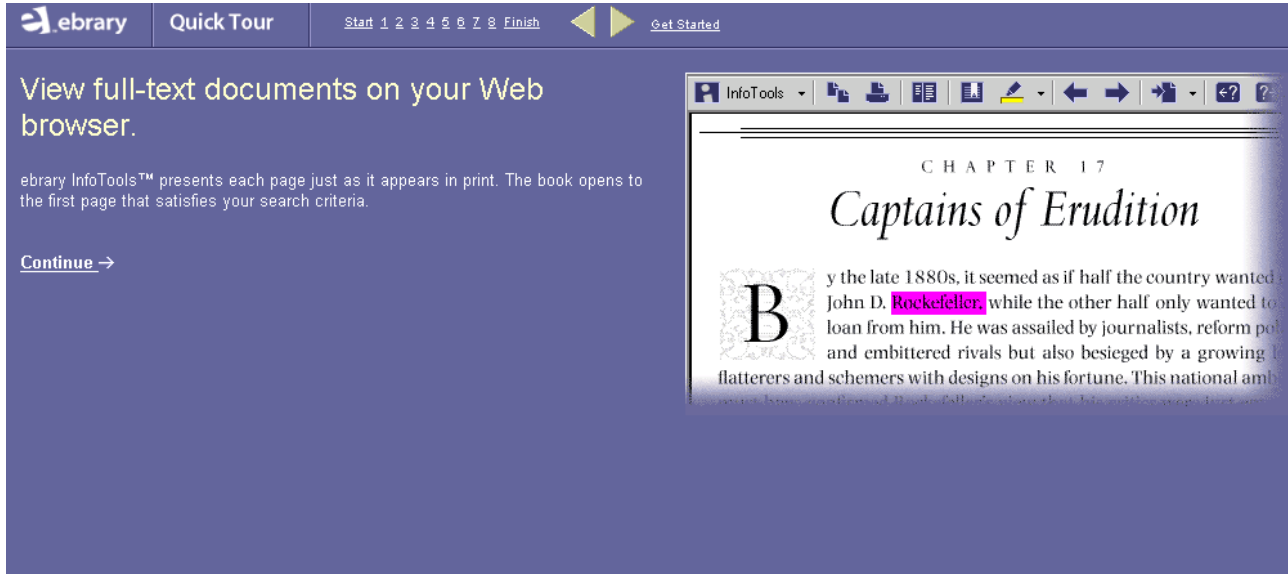
[Continue →](#)

Search results: 26 documents. Sort results by: Score | Title | Contributor | Date

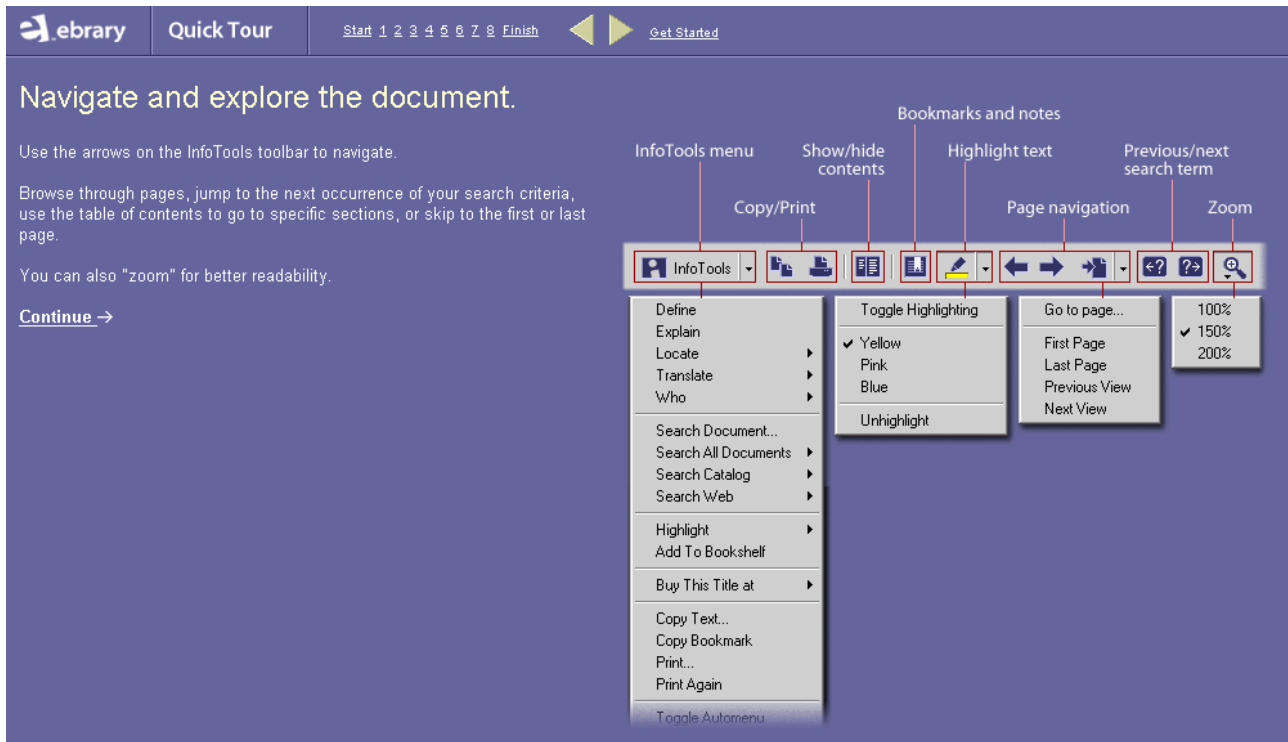
<<Previous 1 2 3 Next>> [Improve search results with Search](#)

	Result 11 Score: 79% Titan: The Life of John D. Rockefeller, Sr. BOOK View	Contributor: Chernow, Ron Subjects: BIOGRAPHY & AUTOBIOGRAPHY; BUSINESS & ECONOMICS Date: 1998 Publisher: Random House, Inc. Dewey: 338.7/622382/092 ISBN: 0-679-43808-4 798 Pages
	Result 12 Score: 79% Eyewitness to America: 500 Years of America in the Words of Those Who Saw It Happen BOOK View	Contributor: Colbert, David Subject: HISTORY / United States Date: 1998 Publisher: Vintage Books Dewey: 973 ISBN: 0-679-76724-X 720 Pages

Arama sonucunu liste halinde sunmaktadır. İlgilendiğiniz e-kitabı buradan seçip okuyabilirsiniz.

Kitabın orijinal baskı formunda okumanızı sağlar. Taradığınız sözcük ışıklı bant altında gösterilir.

Okuyucu programının kolaylıklar penceresinden (toolbar) yararlanarak kitap içerisinde daha da özel taramalar gerçekleştirebilirsiniz. Örneğin kitap içerisinde istediğiniz başlığa ya da sayfaya gidebilir, görüntünün boyutunu değiştirebilirsiniz.

ebrary Quick Tour Start 1 2 3 4 5 6 7 8 Finish Get Started

Use every word as an opportunity for greater comprehension.

Select a word or short phrase and choose an item from the InfoTools menu.

Any word or phrase selected becomes a link to online research materials such as dictionaries, encyclopedias, bibliographies, maps and other sources.

[Continue →](#)

Okuma programının Info Tools başlığında yer alan kolaylıkları kullanarak, taramanızı detaylandırabilirsiniz.

ebrary Quick Tour Start 1 2 3 4 5 6 7 8 Finish Get Started

Personalized Bookshelves

Enable patrons to create personal bookshelves.

- Bookshelves include online annotations, highlighting and bookmarks.

[Continue →](#)

Konunuzla ilgili yayınları bir araya getirip saklama olanağınız vardır.

Exlibris ve Kitap (Devam)

Türkiye'de ve Dünyada Exlibris Sanatı

Bu resimlerde (exlibrislerde) sanat ve kitap aşkının birleşmesi, belki de bu sanatın olduğundan daha sempatik görünmesine neden oldu. Ama ne yazık ki, exlibris sanatı bugün ülkemizde hak ettiği değeri ve ilgiyi görmüyor. Bunun en büyük göstergesi ise insanların böyle bir resim sanatının varlığından dahi haberdar olmayışlarıdır.

"Osmanlılar döneminden kalma el yazması ve basılmış kitaplarda mülkiyet işareti olarak mühürleri görmekteyiz. Mühürler, exlibris türüne girmese de özgün kaligrafik yapılarıyla ait oldukları kişilerin arması olarak exlibris işlevini görmüşlerdir.

Türkiye'nin exlibrisi tanınması, batıdan alınmış kitaplarla olmuştur. Avrupa ülkelerinde yaygın olarak kullanılan exlibrisli kitaplar, ikinci el satışlarla ülkemize girmiş, bu kitapların sahipleri öldüğü zaman ise yakınları tarafından kütüphanelere bağışlanmış veya sahalara satılmıştır.

Yurt dışındaki müzayedelerden alınan bazı kitaplarda exlibrislere rastlanmaktadır. Örneğin Milli Kütüphane, A.Ü. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kütüphanesi, Boğaziçi Üniversitesi ve Yapı Kredi Bankası Kütüphaneleri ile Basın Müzesi'ndeki eski kitapların çoğunda exlibrisler vardır. Özel koleksiyonlardan Ömer Koç Kütüphanesi'nde de exlibrisli kitaplar bulunmaktadır" (Pektaş, 1999).

Ülkemizde adına ilk exlibris yaptıranlar yabancı kitap severlerdi. Bazı özel okullardaki öğretmenlerin kendileri için exlibris yaptırdıklarını, ayrılırken okulun kütüphanesine bıraktıkları kitaplardan anlamaktayız. Bunun yanında Boğaziçi Üniversitesi'nin kütüphanesindeki kitapların bazılarında kütüphaneye özgü exlibrislerin bulunduğunu bilmekteyiz.

" 1980'li yıllardan bu yana, özellikle güzel sanatlar eğitimi veren kurumlardaki özgün baskı resim ve grafik tasarım derslerine giren öğretim elemanlarının özendirmeleri ile , exlibris yapan kişiler yetiştirmeye başlanmıştır. Artık yurtdışında yapılan exlibris sergilerinde ve yarışmalarında ülkemizin adını duyuran sanatçı tasarımcılarımızın isimleri geçmektedir. 1996 yılında İtalya'da yapılan 3. Exlibris Bienali'nde Hasip Pektaş birincilik, İsmail İlhan ikincilik ödülü, 1997 yılında yine İtalya'da yapılan "müzik" konulu exlibris yarışmasında Sema Ilgaz Temel üçüncülük ödülü almışlardır. Türk sanatçıları, 1980 yılından bu yana başta Belçika ve Yugoslavya olmak üzere pek çok Avrupa ülkesindeki exlibris sergisine katılmışlardır....1997 yılında kurulan Ankara Exlibris Derneği ile 1998 yılında kurulan İstanbul Exlibris Akademisi Derneği ve kurulacak diğer örgütlerin çabaları ile exlibris sanatı yaygınlaşacak, belki de pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de bir exlibris müzesi oluşacaktır" (Pektaş, 1999).

Gelişirken, sanata da değer vermesini öğrenen Türkiye'de de bu tür sergilerin sıklıkla açılması ve exlibris müzelerinin oluşturulması hepimizin ortak dileği olmalıdır.

"Ülkemizde pek tanınmayan exlibrislere, küçük bir ihtiyaç grafiği olarak bakmamalıyız. Hepsi de sanatsal kaygılarla yapılan, estetik değerlere sahip özgün çalışmalardır. Pul, para, afiş gibi zevkle toplanan exlibrislerin, yapıldığı döneme ait kültürel, tarihsel özellikleri günümüze taşıdığı bir gerçektir" (Şener, 1998).

Literatüre dayalı araştırma verileri bu gerçeğin yabancı ülkelere çok daha önce fark edildiğini ve değerlendirildiğini göstermektedir.

"Yurt dışında uzman kişilerce fiyatlarının özenle takip edildiği bir exlibris piyasası vardır. Almanya'da bir yaprak exlibrisin fiyatı 1-10 DM arasında değişmekteyken, 100 sayılı metal gravür bir exlibris çalışması 500-1000 DM, aynı sayıdaki ağaç ya da linolyum baskı 200-300 DM, litografi baskı ise 250-400 DM arasında alıcı bulmaktadır. Amerika'da bir exlibris tasarımı için baskı hariç 100 ile 600 dolar arasında talep edilmektedir" (Şener, 1998).

Avrupa ülkelerinin çoğunda koleksiyoncuları ve exlibris sanatçıları bir araya getiren ve kapsamlı exlibris yıllıkları ile periyodik bültenler yayınlayan exlibris dernekleri vardır.

Dünyanın exlibrise verdiği önemin bir diğer kanıtı da; Eylül 1994 yılında Exlibris Dünyası adı altında İsviçre'de düzenlenen uluslararası yarışmadır. Bu yarışmaya onlarca ülkeden gelen exlibris sanatçıları H. Pektaş binlerce eserle katılmışlardır.

Bu denli büyük bir organizasyon; hem insanlara exlibris sanatını tanıtmış, hem de sanatçıları çalışmaları doğrultusunda teşvik etmiştir.

Exlibris ve Kitap İlişkisi

Exlibris ile kitabın arkadaşlığı; duyguların, düşüncelerin birleştiği, bir bütün olup birbirlerini anlattıkları bir arkadaşlıktır.

"Gerçek bir entellektüelin en değer verdiği taşınabilir küçük mülkiyet konusu, kitapları, plakları ve özgün tablolarıdır. Kitapta yaygın uygulama, hemen ilk sayfaya veya kapak içine adın yazılıp, alındığı tarihin atılmasıdır.

Ülkemizdeki sahaflarda nadirattandır; ancak, Avrupa'da ikinci el kitap satan yerlerde ya da önemli kütüphanelerde eski kitaplara bakıldığında, iç kapakta kitap sahibinin adını taşıyan küçük boyutlu grafik çalışmaların yapıştırılmış olduğuna sıklıkla rastlayabilirsiniz

Üzerinde değişik konulu resim ve sembollerin, kaligrafik oyunların yer aldığı bu küçük boyutlu grafik çalışmalar, özgün sanat eserleridir. Özgün baskı teknikleri ile sayılı olarak çoğaltılan, benim de "kitabın tapusu" diye nitelendirdiğim bu eserlerin üzerinde mutlaka exlibris ibaresini, hemen yanında da kitabın sahibinin adını görürüz" (Kahramankaptan, 1997).

Sahiplenmeyi çok sevdiğimiz bu dünyada özel bir yeri olan kitaplarımız için "bu benimdir" demenin en güzel ve en çarpıcı yolu; kitabımızın iç kapağında duran ve bir exlibris sanatçısının elinden çıkmış, bizi kitaba, kitabı da bize anlatan sanatsal duygularla bezenmiş, küçük, şirin bir resim kullanmaktır.

"Bireyin öneminin giderek arttığı, küçük ama bireysel mülkiyetin sahiplerine büyük zevk verdiği bir çağda yaşıyoruz....

Her yiğidin bir yoğurt yiyişine nazire, her kitap kurdu da kendine özgü bir yöntem geliştirir olası unutkanlıklara karşı. Kimi kitabı alır almaz iç sayfalarına tarih düşüp adını yazar. Kimi ismini lastik mühürle vurur; kitap üzerinde "mülkiyet hakkı"nı damgalamaktır amaç" (Kahramankaptan, 1995).

Avrupa'da özellikle Almaya, Fransa, İtalya, Belçika ve İngiltere'de, Avrupa dışında da ABD ve Japonya'da birçok exlibris sanatçısı ve koleksiyoncusu bulunmaktadır. Bu koleksiyoncuların arasında sadece "nü", "müzik", "çiçek ve hayvan" konulu exlibrisleri toplayanlar da vardır.

Koleksiyon değeri olduğu için sayılı üretilen bazı exlibrislerin altında yapım yılı, tekniği ve kaçınıcı baskı olduğuna dair bilgilerin bulunması gerekir. Batıda bilgisayar teknolojisi ile üretilen exlibrisler

olmasına rağmen metal baskılı olan exlibrisler hâlâ en değerli olan exlibrislerdir.

Hediye edilebilen ve bu yolla kitap ve sanat severleri birlikte sevindiren, statü ve özel mülkiyet sembolü haline gelen exlibrisler sipariş üzerine yaptırılabilir.

" Exlibrisi daha yaygın kullanabilmek, işlevsel kılabilmek için hızlı baskı teknikleri ile bir kütüphanenin tamamını işaretleyecek biçimde uygulamalara da rastlanıyor. Buna en güzel örnek, grafiker Mehmet Ulusel'in , Yapı Kredi Yayınlar'ı yönetmeni, edebiyatçı Enis Batur için hazırladığı "stiker" biçimindeki exlibris. Üzerinde Batur'un en sevdiği hayvan olan Gergedan figürünün yer aldığı bu exlibris arkası zamlı tabakalar biçiminde basılmış. Hemen ayırıp kitabın iç kapağına Gennady Vial yapıştırmak an meselesi" (Kahramankaptan, 1995).

Bir kütüphane düşünelim, düşündüğümüz bu kütüphanenin dermesindeki kitapların iç kapaklarına, tamamıyla o kütüphaneyi anlatan exlibrisler yapıştırılmış olsun (yukarıda da bahsedildiği gibi bu işlem "stiker" biçimindeki exlibrislerle hiç de zor olmaz) ve böylece kütüphane, kitaplara vurduğu kaşenin dışında bir başka mülkiyet sembolüne daha kavuşmuş olacaktır. Üstelik bu sembol ile, exlibris sahibi olan kütüphane, kendisini kullanıcılarına çok daha iyi ve sanatsal bir şekilde ifade etme imkanı bulacaktır. Bu yolla kullanıcılar, bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için yararlandıkları kütüphaneyi, exlibrisin anlattığı ölçüde tanıyacaklar ve sanatın evrenselliği ile onu kendilerine daha yakın hissedeceklerdir. Zaten kütüphanenin amaçları arasında bu da yok mudur? Kullanıcıyı kütüphaneye çekmek ve dermesini ona sunmak. Exlibris sayesinde bu çok kolay olacaktır. Kullanıcı kütüphaneyi tanıyacak, üzerinde estetik ve sıcaklık taşıyan exlibrislerle süslenmiş kitapların yapraklarını zevkle karıştıracaktır.

İnsanlar duyguları olan ve duyguları ile yaşayan canlılardır. Duygulara hitap etmenin en iyi yolu da sanattır. Duyguların yoğunlaşp, çizgilerle birlikte renklere dönüştüğü exlibrisler kullanıcıları kütüphaneye, kütüphaneyi de kullanıcılara yakınlaştıracaktır.

Kahramankaptan'ın söylediği gibi, **"Özgün sanatı önce avucunun içinde hissetmeyi, kütüphanesinde saklamayı, yüksek rakamlar ödemedi sevdiklerine hediye etmeyi, çerçeveletip duvarında izlemeyi kim istemez?"**

Not: Exlibris (bookplate) sanatının küçük örneklerini görebileceğiniz ve beğenip, istediğiniz takdirde de satın alabileceğiniz İnternet adreslerini sizin için araştırdık ve aşağıda belirttik.

<http://exlibris.50megs.com/alimov.html>

<http://exlibris.50megs.com/vial.html>

<http://www.bid24.com/rk/ku/130000-e.html>

<http://www.bookplate.org/>

<http://www.fentonnet.com/cyberpress/bkplate3.html>

<http://www.kidstamps.com>

Sonuç

Matbaanın icadından sonra tek kopya olma durumunu kaybeden kitapların kaybolmasını önleme görevi ile ortaya çıkan ve bu amaçla da kullanımı başlayan exlibris, sanatsal kaygılarla ve estetik değerlerle olgunlaştı. Dünyada kullanımı artan exlibrislerin bir çok ülkede koleksiyoncusu ve Belçika' da bir müzesi vardır.

Exlibrisin ülkemizdeki öncüsü ise Doç. Hasip Pektaş'dır. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü öğretim üyesi olan Hasip Pektaş, bu öncülüğünden ve özverili çalışmalarından ötürü "Exlibris Şövalyesi" diye adlandırılmıştır. Buradan, bizleri exlibris ile tanıştırdığı için kendisine teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Sanatın bir dalı olan exlibris, koleksiyoncuların özel muhafazasında, sevenlerin duvarlarında, ama en önemlisi; asıl yeri olan, kendi benliğini bulduğu kitapların iç kapaklarında varlığını sürdürmeye devam edecektir.

Exlibrisin kendine has bir büyüğü vardır. Bu büyü sanatla, kitabı birleştirdiği gibi, bir nevi kitapların evi olan kütüphaneleri de birleştirmektedir. Bünyesindeki kitapların iç kapaklarında bulunan, boyutu küçük, ama anlamı büyük olan bu resimlerle kütüphaneler de (kitap sahibi insanlar gibi) sahip oldukları kitaplar için "bu bize ait" demenin en estetik yoluna kavuşmuşlardır.

"İlk"lerle ve "en"lerle öne çıkmayı seven ülkemizin, exlibrisle, kitapla ve kütüphane ile olan bağlarını güçlendirerek sanata, düşünceye ve bilime olduğundan daha fazla önem vermesi dileğiyle...

KAYNAKÇA

Kahramankaptan, Şefik. (1997). "Kitaba mülkiyet belgesi: Exlibris", *Art Dekor* (47) : 136-139.

Kahramankaptan, Şefik. (1995). "Kitabın tapusu: Exlibris", *Tempo* (41) : 90-94.

Pektaş, Hasip. (1999). "Exlibris ve Türkiye'deki oluşumu", *Bilginin Serüveni: Dünü, Bugünü Yarın.* içinde (217-218) Yay. Hazl. Özlem Bayram (ve başkaları). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.

Şener, Bahar. (1998) . "Doç. Hasip PEKTAŞ'tan exlibris üzerine...", [Çevrimiçi] Elektronik adres: <http://www.grafik.hacettepe.edu.tr/exlib1.html> [25.02.2000]

* [Dinçer Akbulut](#), Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü 3. Sınıf Öğrencisidir.

Ankara Üniversitesi adına sahibi:	Prof. Dr. Nusret ARAS
Genel Yayın Yönetmeni:	Doç. Dr. Doğan ATILGAN
Baskı:	Ankara Üniversitesi Basımevi
YAYIN KURULU:	Selim KARAAĞAÇ kagac@science.ankara.edu.tr
	Hüsniye ÇELİK hcelik@ankara.edu.tr